

Náhrada škody, exekuce a SJM

Nárok na mzdu není součástí společného jmění manželů a exekuci k vymožení pohledávky vůči povinnému proto nelze provést srážkami ze mzdy jeho manželky (srážky ze mzdy manžela povinného připouští právní předpis až od 1. 1. 2013). Otázka postižitelnosti nároku na mzdu je právním posouzením, nikoliv skutkovým zjištěním. Povinnost řádného právního posouzení a postupu má v první řadě soudní exekutor a od účastníka nelze očekávat, že bude jeho činnost po právní stránce korigovat.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 1361/2012, ze dne 26.6.2014)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně V. K., zastoupené Mgr. A.Ch., advokátkou se sídlem v P., proti žalovanému Mgr. K. B., soudnímu exekutorovi se sídlem exekutorského úřadu v H., zastoupenému JUDr. J.J., advokátem se sídlem v H., o 158.570,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Hodoníně pod sp. zn. 16 C 576/2009, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 12. 1. 2012, č. j. 38 Co 448/2010-104, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Okresní soud v Hodoníně rozsudkem ze dne 29. 6. 2010, č. j. 16 C 576/2009-62, uložil žalovanému zaplatit žalobkyni 158.270,- Kč s příslušenstvím a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že žalovaný soudní exekutor vydal dne 12. 12. 2003 exekuční příkaz č. j. EX 1186/02-70 k provedení exekuce srážkou ze mzdy žalobkyně (v té době manželky povinného J. K.), a v období od ledna 2007 do července 2009 tak bylo z její mzdy sraženo nejméně 158.270,- Kč. Dne 30. 6. 2009 žalobkyně podala k Okresnímu soudu Plzeň-město návrh na zastavení exekuce a téhož dne vyrozuměla o podání tohoto návrhu žalovaného, kterého den předtím vyzvala k vrácení již přijatého plnění. Žalovaný dne 1. 10. 2009 exekuční příkaz zrušil s odůvodněním, že s právní mocí ke dni 14. 8. 2009 společné jmění povinného a žalobkyně zaniklo v důsledku rozvodu jejich manželství. Okresní soud Plzeň-město 5. 11. 2009 sdělil povinnému a žalobkyni, že o návrhu na zastavení exekuce srážkami ze mzdy žalobkyně nebude rozhodovat, neboť předmětný příkaz k exekuci byl již zrušen. Soud prvního stupně s odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. 20 Cdo 1642/2004, konstatoval, že žalovaný neměl právo exekučním příkazem postihnout nárok manželky povinného na vyplacení mzdy, postupoval proto protiprávně a odpovídá za škodu podle § 32 zákona č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti a o změně dalších zákonů (dále též jen „exekuční řád“). Shledal, že exekutor věděl o nezákonnosti jím prováděné exekuce, a přesto v ní pokračoval, škodu tak zavinil ve formě úmyslu a uplatní se desetiletá promlčecí lhůta podle § 106 odst. 2 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník (dále též jen „obč. zák.“).

Krajský soud v Brně k odvolání žalovaného rozsudkem ze dne 12. 1. 2012, č. j. 38 Co 448/2010-104, rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil v části, v níž bylo žalovanému uloženo zaplatit žalobkyni 99.271,- Kč s příslušenstvím, ohledně částky 58.999,- Kč s příslušenstvím změnil rozsudek tak, že se žaloba v tomto rozsahu zamítá, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Na rozdíl od soudu prvního stupně se neztotožnil s tím, že byl prokázán přinejmenším nepřímý úmysl žalovaného, uplatní se proto dvouletá subjektivní promlčecí doba a nárok žalobkyně ve výši 58.999,- Kč za období od 1. 1. 2007 do 16. 11. 2007 je promlčen. Jinak označil za správné právní závěry soudu prvního stupně o

odpovědnosti žalovaného za škodu.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost zakládá na tom, že rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam [§ 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.], a napadá právní závěry v něm uvedené [dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř.]. Podle jeho názoru soudy pochybily tím, že konstatovaly protiprávnost jeho úkonů, a porušily tak princip presumpce správnosti rozhodnutí exekutora a princip vázanosti rozhodnutím exekutora. Namítá, že nebylo uvedeno jediné ustanovení zákona, jež mělo být porušeno, předmětný exekuční příkaz nikdy nebyl pro nezákonnost zrušen ani změněn a jeho zákonnost není soud v řízení o náhradu škody oprávněn posuzovat, naopak by z něho měl vycházet jako z rozhodnutí, kterým je vázán (v této souvislosti odkazuje na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 6. 2010, sp. zn. 25 Cdo 4675/2008). Dále tvrdí, že při vydání exekučního příkazu není povinností exekutora dokazovat, jestli mzda manželky do společného jmění manželů patří, neboť exekutor vychází z domněnky podle § 144 obč. zák. Proto pokud nebylo v řízení o vylučovací žalobě rozhodnuto o vyloučení postižené mzdy z exekuce a nedošlo k následnému zastavení exekuce z tohoto důvodu, nepostupoval podle svého názoru nezákonně. Dovolatel rovněž nesouhlasí s tím, že je ve věci pasivně legitimován, odkazuje na § 1 odst. 1, § 3 odst. 1 a 3 a § 4 odst. 1 zákona č. [82/1998](#) Sb., který podle něj upravuje odpovědnost státu za výkon veřejné moci výlučně a stanoví, že za nesprávný úřední postup je odpovědný stát, nikoliv exekutor. S odkazem na důvodovou zprávu k exekučnímu řádu argumentuje, že § 32 exekučního řádu je určen k úpravě odpovědnosti v jiných případech, než je nesprávný úřední postup. K otázce protiprávnosti jeho jednání dodává, že soudy ji dovozují ze závěrů judikatury, která pro něj, dle jeho názoru není závazná, popř. v době vydání exekučního příkazu ani neexistovala. Jediná protiprávnost podle něj může být založena rozhodnutím soudu o vylučovací žalobě a o zastavení exekuce, k čemuž nedošlo. Dovolatel tvrdí, že exekutor nemůže zrušit již vydaný exekuční příkaz, k zániku jeho účinků musí dojít jedině zastavením exekuce, přitom pouhé sdělení soudu o tom, že se věci dále nebude zabývat, není skončení věci a soudy rozhodující o náhradě škody měly podle něj řízení přerušit až do skončení řízení o tomto návrhu (ze skutečnosti, že soudy takto neučinily, dovolatel dovozuje, že řízení je stiženo rovněž procesní vadou). V závěru namítá, že soud zcela nepřezkoumatelně posoudil otázku spoluzavinění žalobkyně, která doposud využila jen jednoho z opravných prostředků, a to návrhu na zastavení exekuce (o kterém nebylo doposud rozhodnuto); nepodala návrh na vyloučení její mzdy z exekuce ani žalobu vůči oprávněnému na vydání výtěžku exekuce. Navrhuje, aby dovolací soud zrušil napadené rozhodnutí odvolacího soudu, případně i rozhodnutí, které mu předcházelo.

Žalobkyně ve vyjádření k dovolání zpochybňuje argumenty dovolatele o tzv. principu presumpce správnosti rozhodnutí exekutora. Podle jejího názoru k posouzení toho, zda určité jednání je v rozporu s platným právem, není nutné, aby bylo zrušeno nebo prohlášeno za protiprávní, a tuto otázku je proto v řízení o náhradě škody možné posoudit jako otázku předběžnou. Dále uvádí, že pasivní legitimace dovolatele je s ohledem na závěry Nejvyššího soudu uvedené v rozhodnutích sp. zn. 20 Cdo 57/2007 a 25 Cdo 970/2006 bezesporu dána. Odkazem na judikaturu (především na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 1642/2004) a na ustanovení zákona, ze kterých tato judikatura vychází, žalobkyně dokládá, že názor soudu o protiprávnosti úkonů dovolatele je správný, neboť ten podle ní bezpochyby postupoval v rozporu s obecně závaznými předpisy, když nesprávně aplikoval právní normu, netvrdí ani neprokazuje nic, co by ho liberovalo, zcela vědomě dané situace zneužíval a pokračoval v protiprávním postupu, ačkoliv musel názor Nejvyššího soudu znát. Dodává, že argumentace o její procesní pasivitě nemůže na odpovědnosti dovolatele nic měnit. Poukazuje na další neoprávněný postup dovolatele v její věci a na rozhodnutí sp. zn. 25 Cdo 3078/2009, kde Nejvyšší soud řešil obdobný případ týkající se stejného exekutora. Navrhuje dovolání pro nepřípustnost odmítnout.

Vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí bylo vydáno dne 12. 1. 2012, Nejvyšší soud jako soud

dovolací (§ 10a o.s.ř.) posoudil dovolání podle dosavadních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2012 – srov. čl. II bod 7 zákona č. [404/2012](#) Sb. – dále též jen „o.s.ř.“) a shledal, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o.s.ř.), zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 o.s.ř., je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. pro řešení otázky odpovědnosti soudního exekutora za škodu způsobenou vydáním exekučního příkazu ke srážkám ze mzdy manželky povinného, není však důvodné.

Protože je dovolací soud vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně jeho obsahového vymezení (§ 242 odst. 3 věta první o.s.ř.), jsou předmětem dovolacího přezkumu právní závěry odvolacího soudu, že dovolatel jednal protiprávně, vydal-li exekuční příkaz ke srážkám ze mzdy manželky povinného, že je ve věci pasivně legitimován a že je odpovědný za škodu. Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud věc posoudil podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu – sice správně určenou – nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval (z podřazení skutkového stavu hypotéze normy vyvodil nesprávné závěry o právech a povinnostech účastníků).

Podle § 32 exekučního řádu, nestanoví-li zvláštní zákon jinak, je exekutor povinen nahradit újmu tomu, komu ji způsobil v souvislosti s činností podle tohoto zákona. Exekutor je povinen nahradit újmu i tehdy, byla-li újma způsobena při výkonu exekuční nebo další činnosti jeho zaměstnancem; případná povinnost této osoby nahradit újmu podle zvláštních předpisů tím není dotčena [odst. 1]. Exekutor se povinnosti podle odstavce 1 zprostití, prokáže-li, že újmě nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze na něm požadovat [odst. 2]. Povinnost státu nahradit újmu podle zvláštního právního předpisu tím není dotčena [odst. 3].

V prvé řadě je dána pasivní legitimace žalovaného soudního exekutora za škodu, byť vznikla při výkonu veřejné moci (při výkonu exekuční činnosti), neboť ustanovení § 32 exekučního řádu dává poškozenému v takovém případě možnost uplatnit nárok jak vůči státu, tak vůči soudnímu exekutorovi současně (nezávisle), což je v souladu s požadavkem na zvýšenou ochranu poškozeného; za škodu způsobenou exekutorem při výkonu veřejné moci přenesené na něj zákonem odpovídá proto vedle státu též exekutor sám (srov. zejména rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2008, sp. zn. 25 Cdo 970/2006, publikovaný pod č. 44/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Soudy obou stupňů tak v dané věci v souladu se zákonem i ustálenou judikaturou dovolacího soudu dovodily, že dovolatel je ve věci pasivně legitimován.

Vzhledem k tomu, že odpovědnost soudního exekutora se řídí ustanovením § 32 exekučního řádu, které upravuje objektivní odpovědnost za škodu způsobenou výkonem exekuční činnosti, který není řádný, a to s možností tzv. s liberace, není třeba zabývat se otázkou případné nezákonnosti rozhodnutí, která není podmínkou odpovědnosti exekutora, nýbrž odpovědnosti státu za činnost exekutora podle zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti.

Z § 268 odst. 1 písm. h) o.s.ř. (ve spojení s ustanovením § 52 odst. 1 exekučního řádu) vyplývá, že podle tohoto ustanovení bude exekuce pro nepřípustnost zastavena, je-li tu jiný – než v § 268 odst. 1 písm. a) až g) uvedený – důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.

Podle § 47 odst. 1 věty první exekučního řádu exekutor poté, co byla exekuce zapsána do rejstříku zahájených exekucí, posoudí, jakým způsobem bude exekuce provedena, a vydá nebo zruší exekuční příkaz ohledně majetku, který má být exekucí postižen.

Standardním způsobem ochrany proti nezákonné exekuci je podání návrhu na zastavení exekuce podle § 55 exekučního řádu; o tomto návrhu rozhoduje soud. Vedle částečného zastavení exekuce

soudem byla soudním exekutorům novelou exekučního řádu provedenou zákonem č. [347/2007](#) Sb. (v účinnosti od 1. 1. 2008) dána možnost zrušit exekuční příkaz (§ 47 odst. 1 věta první exekučního řádu). Exekutor může vydaný exekuční příkaz zrušit nebo změnit, pokud dojde k závěru, že zajištění majetku postiženého tímto exekučním příkazem již není třeba, nebo protože zvolený způsob nevede k efektivnímu ukončení exekuce (srov. Kasíková, M. a kol., Exekuční řád. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, str. 349). Nemůže být rovněž pochyb o tom, že exekutor má povinnost exekuční příkaz zrušit i v případě, že dojde k závěru o jeho nezákonnosti. Pravomoc exekutora zrušit exekuční příkaz je alternativou k zastavení exekučního řízení, která odstraňuje nezbytnost soudního rozhodnutí a zjednodušuje tak exekuční řízení. Zrušením exekučního příkazu účinky nařízení exekuce do budoucna pominou (srov. citované dílo, str. 300).

Ačkoliv dovolatel nesprávně namítá, že exekutor nemá možnost zrušit exekuční příkaz, sám o této možnosti bezpochyby věděl, neboť ji využil, když předmětný exekuční příkaz 1. 10. 2009 zrušil. Jako důvod zrušení však uvedl pouze zánik společného jmění povinného a žalobkyně v důsledku rozvodu jejich manželství. Za takové situace, kdy byl exekuční příkaz zrušen, avšak nikoliv pro nezákonnost, neexistuje procesní prostředek, kterým by se poškozená mohla efektivně domoci oficiálního prohlášení o jeho nezákonnosti. Ostatně z hlediska odpovědnosti exekutora za škodu podle § 32 exekučního řádu není třeba, aby bylo rozhodnuto o zastavení exekuce pro nezákonnost, neboť porušení práv při výkonu exekuční činnosti se spojuje s jakoukoliv zjištěnou nesprávností v postupu exekutora, nikoliv se zrušením či změnou rozhodnutí pro nezákonnost, které je podmínkou odpovědnosti státu za škodu podle zákona č. [82/1998](#) Sb.

Správným shledává dovolací soud rovněž závěr soudů nižších stupňů o tom, že se dovolatel dopustil porušení povinností soudního exekutora tím, že vydal příkaz k vymožení pohledávky vůči povinnému srážkami ze mzdy jeho manželky. V usnesení ze dne 29. 6. 2005, sp. zn. 20 Cdo 1642/2004, publikovaném v časopise Soudní judikatura číslo 9, ročník 2005, pod číslem 148, Nejvyšší soud potvrdil dosavadní převládající soudní praxi a jednoznačně konstatoval, že nárok na mzdu není součástí společného jmění manželů, a exekuci k vymožení pohledávky vůči povinnému proto nelze provést srážkami ze mzdy jeho manželky (srážky ze mzdy manžela povinného připouští právní předpis až od 1. 1. 2013). Byť toto rozhodnutí není pro dovolatele přímo závazné, je jednoznačným stanoviskem k tomu, jak vykládat příslušná zákonná ustanovení, která pro dovolatele již závazná jsou. Tím, že postupoval v rozporu s tímto výkladem, jednal objektivně vzato v rozporu se zákonem, a proto se dopustil porušení svých povinností tím, že takový příkaz vydal a provedl podle něj exekuci, čímž neoprávněně zasáhl do majetkového stavu žalobkyně. Otázka postižitelnosti nároku na mzdu je právním posouzením, nikoliv skutkovým zjištěním, a námitka dovolatele, že nebyl povinen dokazovat, jestli mzda manželky do společného jmění manželů patří, je proto zcela bezpředmětná.

K dovolací námitce, že soud nesprávně posoudil otázku spoluzavinění žalobkyně, která podle dovolatele neprojevila dostatečnou procesní aktivitu, aby čelila nepříznivým důsledkům exekuce, lze uvést, že z průběhu exekučního řízení ani z žádných dovolatelem tvrzených okolností se nepodává, že by dřívější návrh žalobkyně, pokud by byl podán, vedl k zastavení exekuce. Z hlediska spoluzpůsobení si škody poškozeným ve smyslu § 441 obč. zák. nelze klást žalované k tíži, že neposoudila po právní stránce odpovídajícím způsobem celou situaci a nepodala příslušný procesní návrh, neboť povinnost řádného právního posouzení a postupu má v první řadě soudní exekutor a od účastníka nelze očekávat, že bude jeho činnost po právní stránce korigovat.

Ze všech těchto důvodů je zřejmé, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu věcně správný. Protože vady podle § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o.s.ř., jež by řízení činily zmatečným, ani jiné vady řízení, k nimž je dovolací soud - je-li dovolání přípustné - povinen přihlídnout z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 věta druhá o.s.ř.), v dovolání namítány nejsou a nevyplývají ani z obsahu spisu, Nejvyšší soud dovolání žalovaného podle § 243b odst. 2 části věty před středníkem o.s.ř. zamítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)